

после следват и останалите разходи. Установяването на фактичката структура на разходите съобразно съществуващите условия не означава цялостно задоволяване на потребностите дори когато абсолютната стойност и относителният дял на даден вид разход преобладава за отделното домакинство.

Като най-значим компонент в структурата на домакинското потребление се очертава разходът за храна. Данните показват, че това е най-високият разход за целия разглеждан период. При икономически развитите страни неговият дял е около 16 - 20% (Бюджети на домакинствата в Република България, 1995, с. XVI). През 1992 г. разходът за храна съставлява почти 50% от общия разход. През следващите три години той намалява с около 1 - 2 процентни пункта, докато през 1997 г. вече заема 55.1% от общите парични потребителски разходи на домакинствата. Следващите четири години той намалява, но въпреки това запазва традиционно високото си равнище от над 45%. Като положителен резултат може да се отбележи, че през 2002 г. относителният дял на разхода за храна е намалал спрямо предходните години на изследване и е 44.1%, а през 2005 г. достига 40.7% (фиг. 1). На резките скокове в равнището на инфлация съответства рязко увеличаване на относителния дял на разхода за храна на домакинствата. От друга страна, реалното увеличение на доходите води до намаляване на дела на разходите за храна в структурата на общите разходи. Следователно този разход е много чувствителен към промените в икономическата среда. Неговите промени следват почти успоредно промените в съвкупното потребление. Според икономическата теория колкото по-голям е делът на разхода за храна в общия разход, толкова по-бедно живее населението на дадена страна. През последните четири години от изследвания период има положителна тенденция към намаление на относителния дял на разхода за храна в структурата на общия разход. Това, от една страна, е резултат от провежданата социална политика на правителството, но, от друга, след 2002 г. намалението на относителния дял на разхода за храна в структурата на домакинското потребление е за сметка на повишаване на относителния дял на разходите за жилище, вода, енергия и горива за битови нужди и съобщения, повлияно от увеличението на цените в тези сектори. По този начин вече други разходи, освен тези за храна, започват да заемат все по-голям приоритет в потребление на домакинствата. Това рефлектира върху понижението на дела на някои пера в бюджета на домакинствата, в т.ч. и на разходите за храна, т.е. процесът на обедняването на българските домакинства не трябва да се разглежда еднозначно, само на основата на един показател, а комплексно. Високият относителен дял на бедните домакинства е негативен за България. Омагьосаният кръг на бедността ражда нова бедност. Ниският доход на домакинствата не само че не позволява да се правят спестявания, а и много домакинства (например от първа и втора децилна група) задлъжняват, тъй като разходите им надвишават доходите.